

Raziskava o zadovoljstvu učencev pri interesni dejavnosti klekljanje na OŠ

Tanja Oblak, pedagoginja v kulturi

Na slovenskih osnovnih šolah potekajo številne interesne dejavnosti, med njimi že nekaj let tudi klekljanje. Z raziskavo smo želeli ugotoviti, ali je v dobi digitalizacije, ko veliko mladih tudi po več ur na dan uporablja računalnike, tablice in mobilne telefone ter ko pri mnogih že lahko govorimo o zasvojenosti z internetom in družabnimi omrežji, zahtevna veščina ročnega izdelovanja čipk sploh lahko zanimiva za otroke. Ugotavljali smo, v čem učenci, ki so izbrali to interesno dejavnost, vidijo prednosti klekljanja pred številnimi drugimi aktivnostmi in ali je izbor te interesne dejavnosti upravičil njihova pričakovanja. Rezultati ankete, ki smo jo opravili na osmih osnovnih šolah in v kateri je sodelovalo 114 učencev, starih od 8 do 14 let, so pokazali, da je klekljanje interesna dejavnost, ki učence navdušuje. V času klekljanja ne pogrešajo televizije, interneta ali družabnih omrežij.

dejavnosti ali izbirnih predmetov. S klekljanjem otroci pridobivajo in krepijo ročne spretnosti, razvijajo logično sklepanje in koncentracijo, pridobivajo natančnost, vztrajnost in potrpežljivost.

Interesne dejavnosti na osnovnih šolah so pomemben del vseživljenjskega učenja. Šole jih organizirajo izven pouka, kot razširjeni program z namenom, da bi omogočile odkrivanje in razvijanje različnih interesov, da bi učence praktično uvajale v življenje ter jih usposabljevale za koristno in zdravo preživljanje prostega časa. Učenci izbirajo in se vključujejo v dejavnosti prostovoljno. Šola jim s pomočjo mentorjev pomaga pri izboru in oblikovanju programa interesnih dejavnosti, strokovno izvaja in evalvira delo ter zagotovi delovanje v prijetnem in sproščenem vzdušju. Ena od interesnih dejavnosti, ki jo ponuja veliko osnovnih šol v Sloveniji, je tudi klekljanje.

Ključne besede: klekljanje, osnovne šole, interesna dejavnost, anketa

Uvod

Klekljanje, zahtevna veščina ročnega izdelovanja čipk s sukanjem in križanjem niti, navitih na lese- ne palčke – kleklje, ima v Sloveniji že več kot tristoletno tradicijo. Prva šola klekljanja je nastala za časa Marije Terezije v Ljubljani, vendar pa je delovala le nekaj let. Sprva se je klekljanje ohranjalo iz roda v rod, leta 1876 pa je bila v Idriji ustanovljena čipkarska šola, ki deluje še danes. Šoli klekljanja sta bili nekoliko kasneje ustanovljeni še v Železnikih in Žireh. Iz teh centrov se je klekljanje širilo po vsej Sloveniji. Danes obstajajo klekljarska društva in skupine v številnih slovenskih krajih. Tudi po mnogih slovenskih osnovnih šolah se otroci lahko odločajo za učenje klekljanja v okviru interesnih

Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako klekljanje ocenjujejo učenci, ki to interesno dejavnost obiskujejo. Pred izvedbo ankete smo postavili tri delovne hipoteze:

1. Interesna dejavnost klekljanje je izpolnila pričakovanja večine učencev.
2. Vsaj polovica učencev med klekljanjem pogreša televizijo, internet ali družabna omrežja.
3. Klekljanje večino učencev, ki obiskujejo to interesno dejavnost, pomirja, spodbuja njihovo ustvarjalnost, krepi njihove ročne spretnosti, natančnost in vztrajnost ter koristno zapolni njihov prosti čas.

Metoda

Pri raziskavi smo uporabili metodo anketiranja. Anketa je metoda zbiranja podatkov, s pomočjo katerih ugotovimo stališča in mnenja anketiran-

cev. Je postavljanje točno določenih vprašanj določeni skupini. Ankete so največkrat anonimne. Izvedemo jih lahko kot individualno anketiranje ali skupinsko anketiranje, pisno, po pošti, po telefonu ali po medmrežju. Zelo pomembna je ustrezna velikost vzorca oz. število anketiranih. Pred izbiro vrste vprašanj in pred njihovim oblikovanjem moramo vedeti, kaj želimo z anketo doseči in na kakšen način bomo zbrane informacije analizirali, obdelali ter predstavili. Ankete so lahko odprtega tipa (anketiranci napišejo svoje mnenje), zaprtega tipa (anketiranci izberejo enega ali več odgovorov, ki jim jih ponudimo) ali kombinirane (Ambrožič 2009). V naši raziskavi smo se odločili za pisno individualno anketiranje z anketo zaprtega tipa.

Anketa, rezultati in razprava

Anketo smo izvedli na osmih osnovnih šolah. Sodelovalo je 114 učencev, od tega 102 deklici in 12 dečkov, starih od 8 do 14 let, kar pomeni, da je vzorec dovolj reprezentativen in dobro prikaže lastnosti celotne populacije učencev, ki obiskujejo interesno dejavnost klekljanje na slovenskih osnovnih šolah.

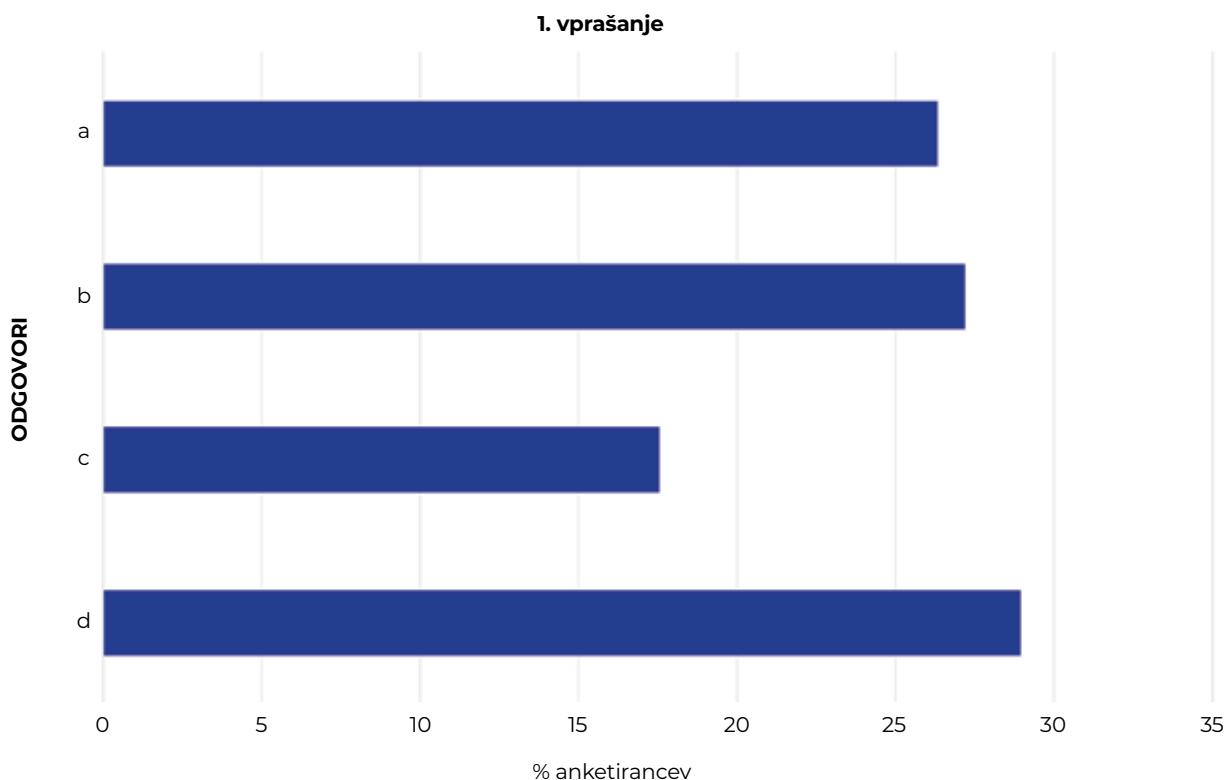
Pričakovano je, da se za klekljanje odloči več deklic kot dečkov. Podatek, da to interesno dejavnost na obravnavanih osmih osnovnih šolah obiskuje skoraj 11 % dečkov, nas je celo pozitivno presenetil.

V nadaljevanju so prikazana (nekatera najbolj zanimiva) anketna vprašanja in odgovori nanje. Rezultate smo tudi na kratko interpretirali.

1. Koliko časa že klekljaš?

- a. manj kot 1 leto
- b. 1–2 leti
- c. 3–4 leta
- d. več kot 4 leta

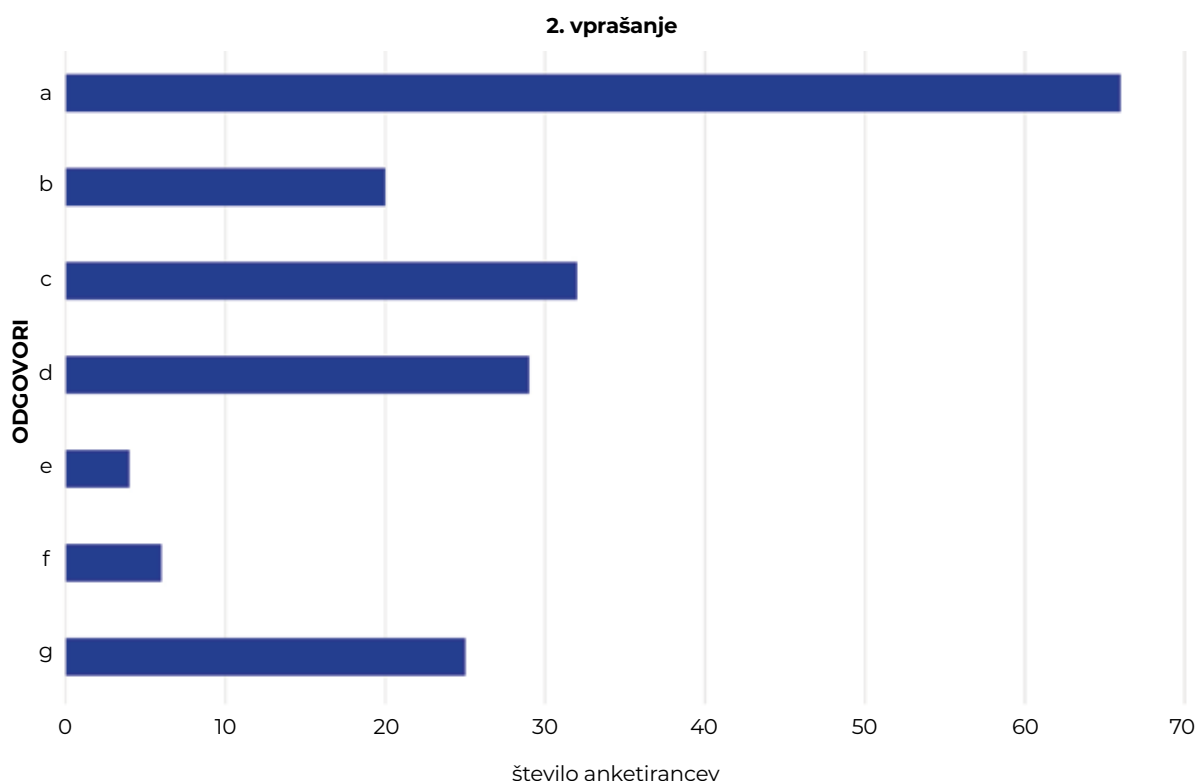

Graf 1: Odgovori na vprašanje, koliko časa že klekljajo anketiranci

Anketiranci klekljajo različno dolgo. Največ (29 %) je takih, ki klekljajo že več kot štiri leta. 27 % jih kleklja eno do dve leti, 26 % manj kot eno leto, 18 % pa tri do štiri leta.

2. Zakaj si izbral interesno dejavnost klekljanje? (Možnih je več odgovorov.)

- a. Odločil sem se sam, ker me zanimajo ročna dela.
- b. Svetovali so mi starši.
- c. Svetoval(a) mi je sošolec/sošolka.
- d. Klekljajo moji sorodniki in/ali znanci.
- e. Za klekljanje sem izvedel v medijih (televizija, internet ...).
- f. Za klekljanje sem izvedel na sejmih ročnih del.
- g. Drugo: _____

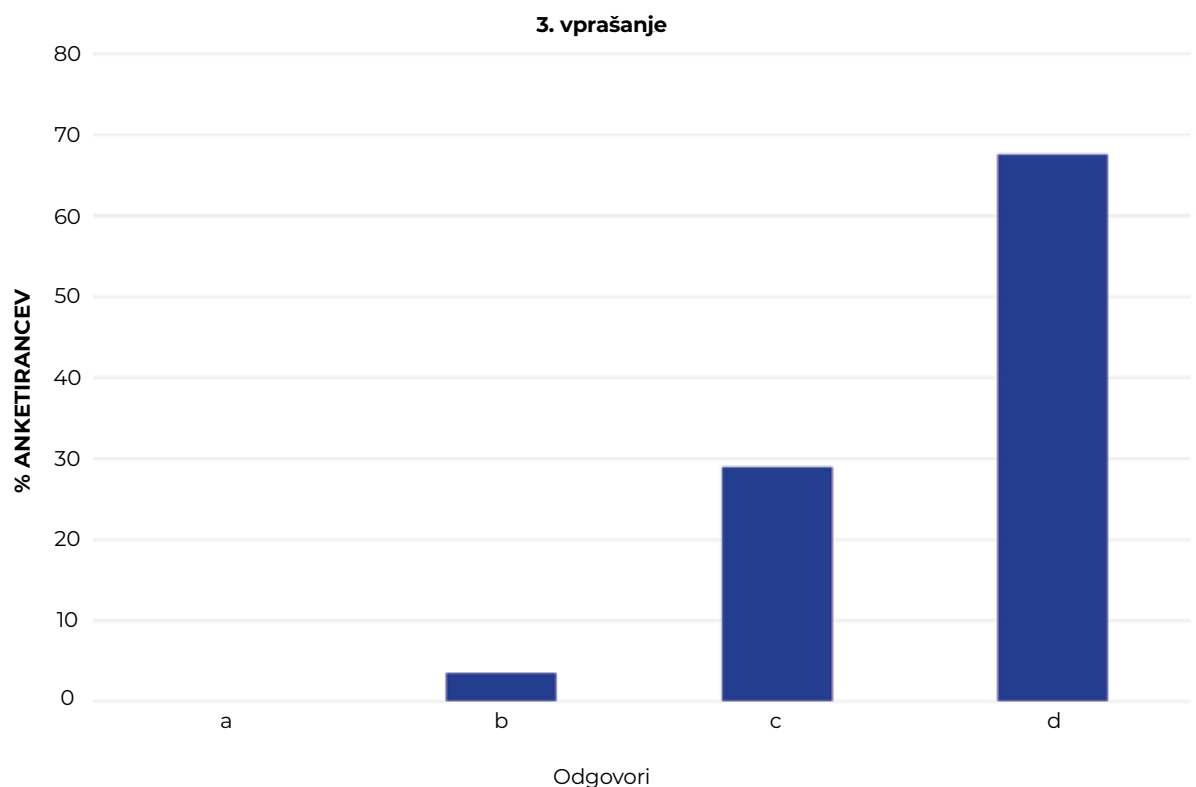

Graf 2: Odgovori na vprašanje, zakaj so si anketiranci izbrali interesno dejavnost klekljanje

Kar 66 otrok je odgovorilo, da so si interesno dejavnost klekljanje izbrali, ker jih zanimajo ročna dela. Drugi najpogostejši razlog za izbiro je bil nasvet sošolca ali sošolke (32 anketirancev), tretji pa ta, da klekljajo sorodniki in/ali znanci (29 anketirancev). Dvajsetim so vpis te interesne dejavnosti svetovali starši, šest jih je za klekljanje izvedelo na sejmih ročnih del, štirje pa so za klekljanje izvedeli v medijih. Med tistimi (25 anketirancev), ki so za razlog napisali nekaj drugega, jih je največ (6) napisalo, da so interesno dejavnost klekljanje izbrali iz radovednosti in zato (4), ker so predvidevali, da se bodo pri klekljanju sprostili.

3. Kako si zadovoljen pri interesni dejavnosti klekljanje?

- a. Nisem zadovoljen.
- b. Sem delno zadovoljen.
- c. Sem zadovoljen.
- d. Sem zelo zadovoljen.

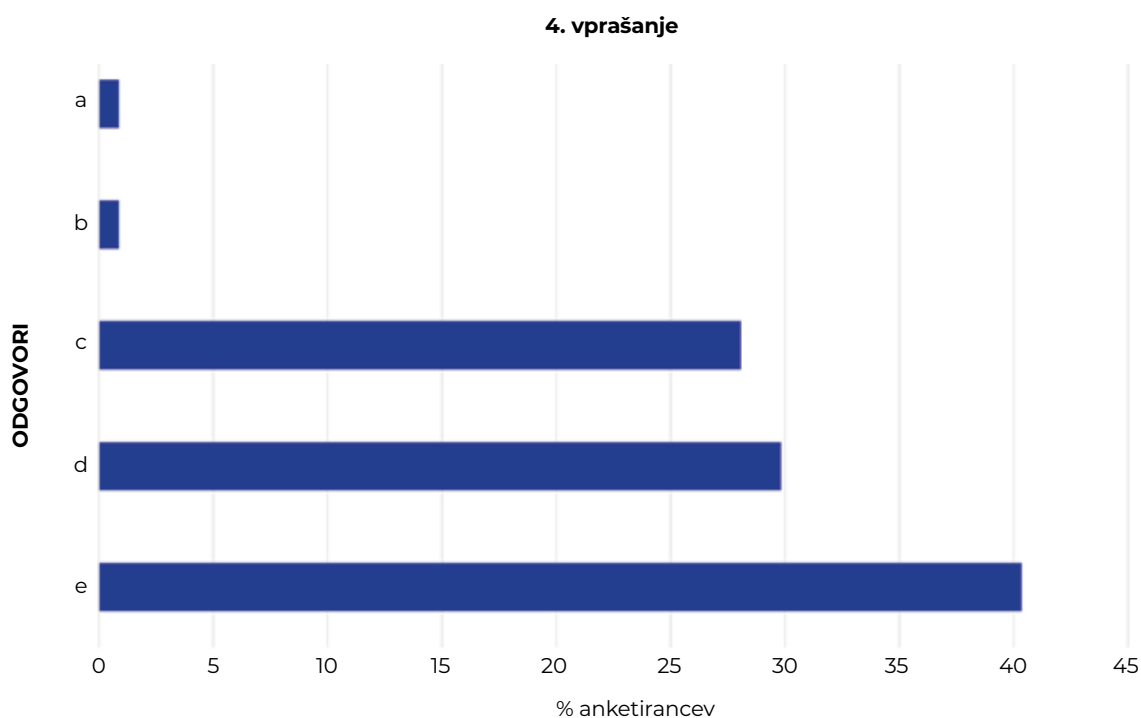

Graf 3: Odgovori na vprašanje, kako so anketiranci zadovoljni pri interesni dejavnosti klekljanje

Kar 68 % vseh, ki obiskujejo interesno dejavnost klekljanje, je zelo zadovoljnih. Če k temu prištejemo še tiste, ki so odgovorili, da so zadovoljni (29 %), je vseh skupaj kar 97 %. Le 3 % je takih, ki so samo delno zadovoljni, nezadovoljnih pa med anketiranci ni bilo.

4. Ali je ta dejavnost izpolnila tvoja pričakovanja?

- a. Je precej slabše, kot sem pričakoval.
- b. Je slabše, kot sem pričakoval.
- c. Je tako, kot sem pričakoval.
- d. Je boljše, kot sem pričakoval.
- e. Je precej boljše, kot sem pričakoval.

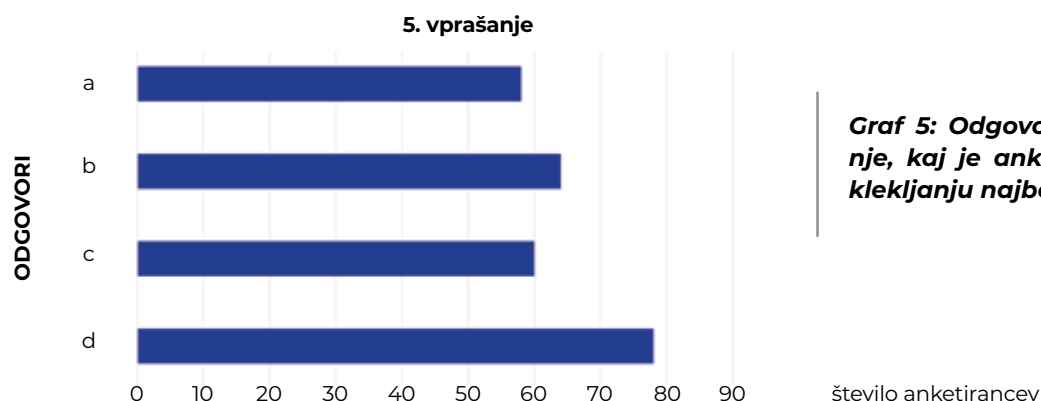

Graf 4: Odgovori na vprašanje, če je interesna dejavnost klekljanje izpolnila pričakovanja anketirancev

Podobne rezultate smo dobili tudi pri vprašanju, če je interesna dejavnost klekljanje izpolnila njihova pričakovanja. 40 % anketirancev je odgovorilo, da je celo precej bolje, kot so pričakovali. 30 % jih je odgovorilo, da je bolje, kot so pričakovali, 28 % pa, da je tako, kot so pričakovali. En anketiranec je odgovoril, da je slabše, kot je pričakoval, in en, da je precej slabše, kot je pričakoval.

5. Kaj ti je pri klekljanju najbolj všeč? (Možnih je več odgovorov.)

- a. Da ustvarjam.
- b. Da se sprostim.
- c. Da se družim s sošolci.
- d. Da sam naredim končni izdelek (čipko).

Po odgovorih, ki jih prikazuje graf 5, lahko sklepamo, da je otrokom (78) pri klekljanju najbolj všeč to, da naredijo končni izdelek. Všeč jim je tudi to, da se pri tej aktivnosti sprostijo (64), da se družijo s sošolci (60) in da ustvarjajo (58). Večina anketirancev je izbrala dva ali več odgovorov, kar pomeni, da je več stvari, ki vplivajo na to, da jim je klekljanje všeč.

6. Ali med klekljanjem pogrešaš televizijo, internet ali družabna omrežja?

- a. Nikoli.
- b. Včasih.
- c. Vedno.

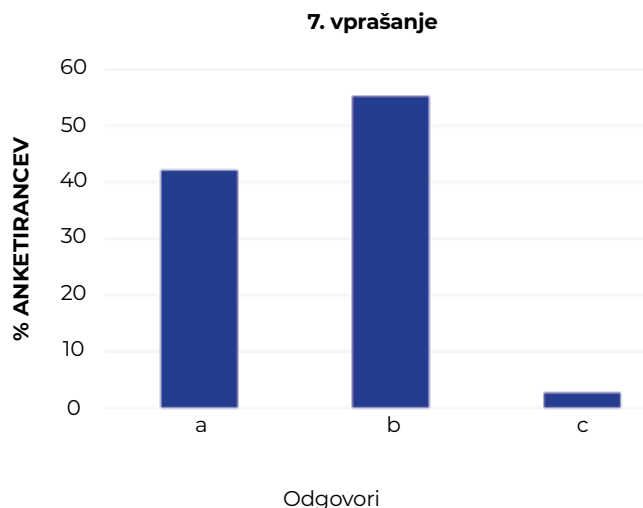

Graf 6: Odgovori na vprašanje, če anketiranci med klekljanjem pogrešajo televizijo, internet ali družabna omrežja

Razveseljivi so rezultati, prikazani na grafu 6. Velika večina anketirancev (75 %) je odgovorila, da med klekljanjem nikoli ne pogreša televizije, interneta ali družabnih omrežij. 21 % te medije pogreša včasih, le 4 % pa vedno. Za otroke te starosti je to zelo presenetljivo, v nasprotju z našimi pričakovanji.

7. Ali sta dve šolski uri na teden pravilno odmerjen čas za to interesno dejavnost?

- a. Premalo.
- b. Ravno prav.
- c. Preveč.

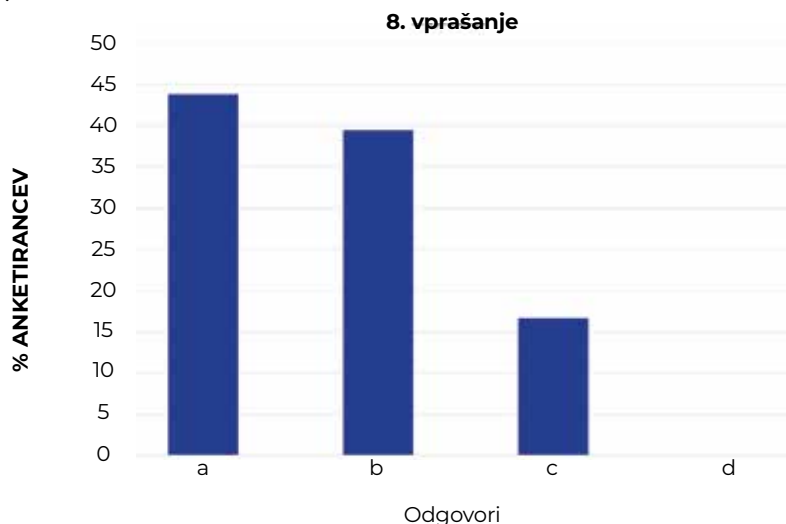

Graf 7: Odgovori na vprašanje, če sta dve šolski uri na teden pravilno odmerjen čas za to interesno dejavnost

55 % vprašanih meni, da sta dve šolski uri na teden ravno prav, 42 % jih meni, da je to premalo, trije anketiranci pa so menili, da je to preveč.

8. Koliko časa na teden klekljaš doma? (Odgovarjajo samo tisti, ki imajo doma opremo za klekljanje.)

- a. Doma ne klekljam.
- b. Manj kot 1 uro.
- c. Od 1 ure do 5 ur.
- d. Več kot 5 ur.

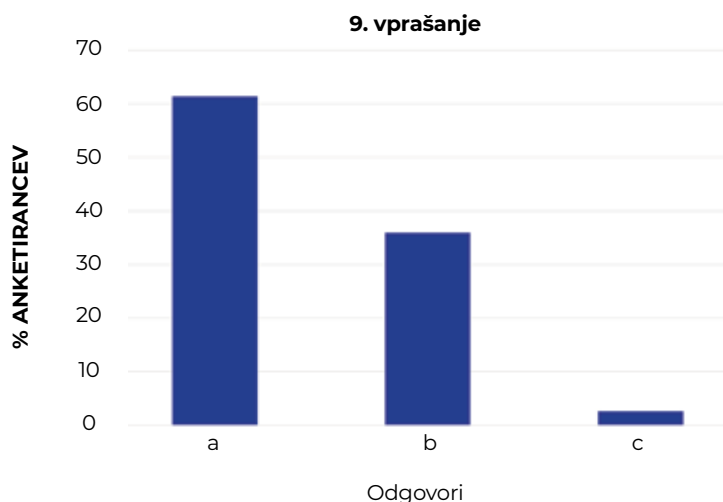

Graf 8: Odgovori na vprašanje, koliko časa na teden klekljajo doma

44 % jih doma ne kleklja, 39 % jih kleklja manj kot eno uro na teden, 17 % pa jih kleklja eno do pet ur. Vzrok za to, da veliko anketirancev doma ne kleklja ali da klekljajo malo, je najbrž v tem, da veliko časa porabijo za šolske obveznosti in druge obšolske aktivnosti.

9. Kaj največkrat narediš s končnim izdelkom (čipko)?

- a. Izdelek obdržim.
- b. Izdelek podarim.
- c. Izdelek prodam.

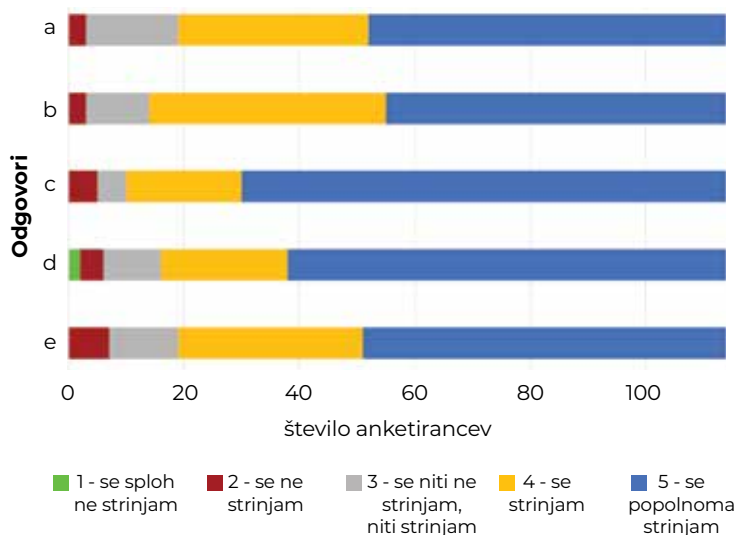

Graf 9: Odgovori na vprašanje, kaj naredijo s končnim izdelkom (čipko)

Otroci so zelo ponosni na svoje izdelke. To pokažejo tudi odgovori na deveto vprašanje. Večina otrok (61 %) narejen izdelek obdrži, nekateri (36 %) pa ga podarijo. Trije so odgovorili, da izdelke prodajo.

10. Obkroži ustrezen odgovor, pri čemer pomeni:

- 1 – Se sploh ne strinjam.
2 – Se ne strinjam.
3 – Se niti ne strinjam, niti strinjam.
4 – Se strinjam.
5 – Se popolnoma strinjam.

a	Klekljanje me pomirja.	1	2	3	4	5
b	Klekljanje spodbuja mojo ustvarjalnost.	1	2	3	4	5
c	Klekljanje krepi moje ročne spretnosti.	1	2	3	4	5
d	Klekljanje krepi mojo natančnost in vztrajnost.	1	2	3	4	5
e	Klekljanje koristno zapolni moj prosti čas.	1	2	3	4	5

Graf 10: Odgovori na vprašanje, kako anketiranci občutijo klekljanje

Večina anketirancev se popolnoma strinja s trditvami, da jih klekljanje pomirja (62 %), da spodbuja njihovo ustvarjalnost (59 %), da krepi njihove ročne spretnosti (84 %), da krepi njihovo natančnost in vztrajnost (76 %) ter da koristno zapolni njihov prosti čas (63 %). Veliko se jih s temi trditvami zgolj strinja, malo pa je tistih, ki nimajo mnenja ali pa se s temi trditvami ne strinjajo. Le dva se sploh nista strinjala, da klekljanje krepi njuno natančnost in vztrajnost.

Zaključek

Klekljanje na slovenskem ima dolgo tradicijo, posebno priznanje pa je prejelo konec leta 2018 z vpisom »Klekljanja čipk v Sloveniji« na reprezentativni Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Poleg tega, da gre za ohranjanje slovenske kulturne dediščine, pa rezultati naše raziskave kažejo, da je bila odločitev, da se učencem v osnovnih šolah klekljanje ponudi kot izbirni predmet ali interesno dejavnost, povsem pravilna in več kot upravičena.

V raziskavi, ki smo jo opravili na osmih slovenskih osnovnih šolah, smo ugotavljali, kakšno je zadovoljstvo učencev, ki so se vpisali na to interesno dejavnost. Na začetku smo postavili tri hipoteze. Rezultati raziskave so pokazali, da prvo lahko potrdimo. Interesna dejavnost klekljanje je namreč izpolnila pričakovanja večine učencev. Med 114 anketiranci jih je kar 70 % odgovorilo, da je precej bolje ali bolje,

kot so pričakovali, 28 %, da je tako, kot so pričakovali, en anketiranec je odgovoril, da je slabše, kot je pričakoval, in le en, da je precej slabše, kot je pričakoval. Večina učencev med klekljanjem ne pogreša televizije, interneta ali družabnih omrežij. Tri četrtine učencev je odgovorilo, da med klekljanjem nikoli ne pogrešajo teh medijev. Nekaj več kot petina te medije pogreša včasih, le 4 % pa vedno. Tako lahko z zadovoljstvom ovržemo drugo hipotezo. Ker so rezultati raziskave pokazali, da klekljanje veliko večino učencev, ki obiskujejo to interesno dejavnost, pomirja, spodbuja njihovo ustvarjalnost, krepi njihove ročne spretnosti, natančnost in vztrajnost ter koristno zapolni njihov prosti čas, lahko tretjo hipotezo potrdimo.

Raziskava je pokazala, da je klekljanje dejavnost, ki otrokom prinaša veliko zadovoljstva. Posebej razveseljivo je dejstvo, da učenci med klekljanjem ne pogrešajo interneta in družabnih omrežij, kar je v današnjem času prav presenetljivo. Nezanemarljivo vrednost ima tudi njihov končni izdelek – čipka, ki je pri nas in v svetu vse bolj cenjena. Na podlagi rezultatov lahko sklepamo, da je interesna dejavnost klekljanje, ki jo ponujajo na nekaterih osnovnih šolah v Sloveniji, med učenci zelo dobro sprejeta.

Literatura:

Ambrožič, M. (2009): *Metode spraševanja: anketa*. Ljubljana: samozaložba.